

FINNSAM INFORMATION

FINNSAM – *Finnbygder i samverkan*

Nummer 4 Årgång 17 2011

ISSN 2000-9399

Nästa FINNSAM-Information utkommer i mars 2012. Manusstopp 1 mars 2011.

FINNSAM

För att underlätta samarbete, forskning och samordning av finnskogsaktiviteter startades nätverksorganisationen FINNSAM (Finnbygder i Samverkan) 1992.

Nätverket är öppet för alla som är intresserade av skogsfinnarnas kultur och historia.

FINNSAM arrangerar årligen en vår- och en höstkonferens, där finnskogsområdena turas om att vara värdar. På det sättet får FINNSAM-medlemmarna varje gång stifta bekantskap med ett nytt finnskogsområde i Sverige och Norge.

Vanligtvis arrangeras årligen även en vinterkonferens med arkiv- eller ämnestema.

Regelbundet utskickas medlemsbladet FINNSAM-information, med aktuella rapporter, protokoll och nyheter.

FINNSAM håller också i en mängd skogsfinnska projekt, innefattande litteratur, byggnader, släktnamn, släktforskning och mycket annat.

Mer information om FINNSAM hittar du på www.finnsam.org

Plusgironr Sverige

646 27 77-1

Bankkontonr i Postbanken Norge

0533.34.89440

Medlemsavgift 2011 - privatperson och institution/förening: **100** resp. **300 SEK/NOK**

Kassör, ansvarig för forskarkatalog och medlemsregister:

Gunnel Axelsson, Röjdåfors 86, SE 685 97 ÖSTMARK

Tel: (0)560-250 75. E-post: gunnel.axelsson@bredband.net

Skogsfinnska bibliografin:

Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA

Tel: (0)240-169 60. E-post: loherou@gmail.com

Redaktör för FINNSAM Information: Jan-Erik Björk, Sjögrässtigen 4, SE-533 73 KÄLLBY

Tel: (0)510-54 13 04. E-post: janne.bjork1@telia.com

Ledningsgrupp 2011

Mellannorrand

(sammank.) Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN

Tel: (0)23-228 64. E-post: maud@finnbygden.se

(suppl.) Kjell Nordquist, Järbo <kjell.nordqvist@hos.sandnet.se>

Gävle-Dala/Orsa

Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822 91 ALFTA

Tel: (0)271-101 68. E-post: finnskogsmuseet@swipnet.se

(suppl.) Barbro Sindler, Falun <barbro.sindler-hult@telia.com>

Bergslagen

Kenneth Norrgrann, Uppgränsta 4, 725 93 VÄSTERÅS

Tel: 021-507 5, E-post: kenneth.norrgrann@telia.com

(suppl.) Tor Eriksson, Örebro <tor925@gmail.com>

Tiveden

Lena Gribing, Anderstorp, SE-695 94 FINNERÖDJA

Tel: (0)584-202 86. E-post: lena.gribing@telia.com

(suppl.) Jan-Erik Björk, Källby <janne.bjork1@telia.com>

Värmland

Inga-Greta Lindblom, Vitsand 337, SE-685 94 TORSBY

Tel: 0560-302 84, E-post: inga-greta.lindblom@torsby.se

(suppl.) Niclas Persson, Torsby <klemmetan@bredband.net>

**Norge södra
Finnskogen**

Birger Nesholen, Norsk Skogfinsk Museum

Tel: +47-900 29 447. E-post: birger@skogfinnskuseum.no

(suppl.) Jan Myhrvold, Gjerdrum <jan@fennia.nu>

**Norge norra
Finnskogen**

Mary G. Tangen, Nordholt, NO-2429 TØRBERGET

Tel: +47-906 313 84. E-post: oltangen@bbnett.no

(suppl.) Steinar Vermundsdammen, <ste-verm@online.no>

Meddelande från redaktören

Året går nu in i sin kallaste period. Det innebär kanske mindre utomhusaktiviteter och mera sysslor inomhus. Många av oss kanske nu får lite mera tid för egen forskning, sammanställning och publicering av resultat. Jag var för några veckor sedan på Landsarkivet i Uppsala. Avsikten var att under några dagar forska efter material till min bok om Västerdalarnas skogsfinska kolonisation och fotografera detta i de juridiska arkiven. Det finns en serie juridiska handlingar i häradsrätternas arkiv, som kan vara ytterst givande. Serierna heter ineliggande handlingar, betecknas med F: och kan bestå av besvärsskrifter, stämningar, fullmakter, arvsutredningar, böteslistor och mycket annat. Men serierna är mycket ojämna. Vissa börjar redan under 1600-talets mitt som exempelvis för Fryksdals härad och Grythyttan-Hällefors härad, medan andra börjar en bra bit in på 1700-talet. En av många godbitar jag kom över var en släktutredning för ett finnhemman i Malung. Skrivaren i målet hade på en handling till rätten satt upp alla arvsberättigade barn till personen ifråga i grafisk form. Fantastiskt eftersom just källäget för Malung är ytterst magert, beroende på brand i prästgården.

Dessa serier är tyvärr ännu inte filmade officiellt så man måste alltså ta sig till de olika landsarkiven. Men det har varit mödan värt tycker jag.

* * *

Innehållet i detta nummer:

- protokoll från tre ledningsgrupper, den 27 maj, den 9 september och den 5 december 2011
- Rautalampi 450 år – ett resereportage
- Finnskogen Natur- och kulturpark
- Konsekvens efter konferens – en "smutsig" historia
- Information om vinter-, vår- och höstkonferenserna 2012

Utan er medverkan blir det inget informationsblad. Jag ser med glädje fram emot era bidrag till nästa nummer.

Jan-Erik Björk

Redaktör

Rättelse: I föregående meddelande från redaktören nämndes Dala-Järna. Det skulle vara Gävle-Dala. Inget annat.

Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften?

Styrelsen vill påminna om att du riskerar att gå miste om värdefull information mm om du inte betalar din medlemsavgift.

För **endast 100 kr** som privatperson blir du medlem i ett stort nätverk för intresserade av skogsfinsk kultur och kan ta del i dess aktiviteter. *Jan-Erik Björk*

Sammanträde med ledningsgruppen för FINNSAM den 27 maj 2011

Närvarande:

Gunnel Axelsson, Jan-Erik Björk, Lena Gribing, Lars-Olof Herou, Jan Myhrvold, Kjell Nordqvist, Barbro Sindler Hult, Maud Wedin och Maths Östberg. Dessutom deltog Inga-Greta Lindblom som konferensansvarig för höstkonferensen i Vitsand.

Plats: Sävsjön

1) Val av mötesordförande

Till ordförande för mötet utsågs Maud Wedin. Hon öppnade mötet.

2) Val av mötessekreterare

Till sekreterare för mötet utsågs Jan-Erik Björk.

3) Val av revisor

Gruppen beslutade att frågan om ny revisor skulle kunna behandlas vid årsmötet i Sävsjön. Frågan om revision, årsredovisning och beviljande av ansvarsfrihet kan då tas upp vid ett extra årsmöte vid höstens konferens i Värmland.

4) Höstkonferens 2011

Konferensen kommer att arrangeras i Vitsand i Värmland, med finnbosättningar främst i Mangel och Rattsjöberg. Boendet blir förlagt till Rattsjöbergs stugby. Där finns rökbastu som kan eldas upp på kvällen. På programmet står också byavandring, bussresa i området, föredrag mm. Till detta kommer en del intressanta projekt att beröra som exempelvis ny guidebok och Interreg-projektet "Levande finnskog".

Beslutade gruppen att föreslå kommande årsmöte en höstkonferens i Vitsand med i princip nämnda program och upplägg.

5) Vinterkonferens 2011/2012

En grupp bestående av Tord Eriksson, Lena Gribing och Maud Wedin har arbetat med att anordna en vinterkonferens vid Nordiska museet. Ämnena för konferensen skulle kunna vara dess arkiv eller föremålssamling. Men gruppen har haft svårigheter vid kontakterna med museet. Man har inte varit intresserade av att bjuda in FINNSAM p.g.a. olika omständigheter.

Ledningsgruppen var överens om att låta den nämnda gruppen fortsätta arbetet med vinterkonferens vid Nordiska Museet.

6) Vårkonferens 2012

Ett flertal önskemål hade kommit in till FINNSAM.

- a) Sandviken med omnejd. Där firas jubileum detta år. Utflyktsmål finns bl.a. i Ovansjö socken. Det kan bli aktuellt med föredrag om Gästrikerior mm.
- b) Borgsjö/Medelpad med tonvikt på 1600-talets kolonisation. Ledningsgruppen menade att det kanske är mera aktuellt med Stöde.

- c) Norge. Ledningsgruppen ansåg att det nog var för tidigt med en konferens i området. Men Norge kan bli aktuellt under 2013.
- d) Örträsk. Ledningsgruppen menade att hösten 2012 kan bli aktuell för Örträsk. Här finns också samisk kultur att beakta. Migration kan vara också ett tema.

Ledningsgruppen beslutade att föreslå årsmötet en vårkonferens 2012 i Sandviken samt en höstkonferens 2012 i Örträsk.

7) Dagordning till söndag

Ledningsgruppen gick igenom dagordningen.

8 Släktforskardagarna i Norrköping

Ledningsgruppen menade generellt att det kan vara viktigt att delta i arrangemanget. Men deltagandet bygger på frivillighet.

9) Rapporter

a) Ekonomiska läget för den norska delen i FINNSAM är bekymmersamt. Många av medlemmarna har inte betalat in sin medlemsavgift. Gruppen beslutade att skicka påminnelser samt skriva en "blänkare" som påminnelse i FINNSAM-info.

b) Föreningen bör registreras i Föreningsregistret

10) Valberedning

Maud Wedin och Gunnel Axelsson har vardera ett år kvar på sin mandattid.

När det gäller de områdesvisa uppdragen verkar inte dessa vara några större problem. Förändringar:

Bergslagen: Lars-Olof Herou har av sagt sig sitt uppdrag. Han föreslogs bli ersatt av Kenneth Norrgrann. Suppleant blir Tor Eriksson.

Värmland: Kersti Berggren har av sagt sig sitt uppdrag. Hon föreslogs bli ersatt av Inga-Greta Lindblom. Niclas Persson kvarstår som suppleant.

Revisorer: Ledningsgruppen föreslog som ordinarie revisorer Terje A. Bredvold och Christina Norlander. Till suppleant föreslogs Eva Jernqvist.

11) Torsby Finnkulturcentrum (TFC)

Inga-Greta berättade om den uppkomna situationen vid TFC och särskilt följderna av neddragningen av servicen. Hon befarade att stora konsekvenser kommer att uppstå.

Inga-Greta lovade att lämna en fyllig rapport vid årsmötet.

Gruppen beslutade också att information om den uppkomna situationen vid TFC och följderna av den också ska ingå i Årsredovisningen för år 2011.

12) Arkivet i FINNSAM

Ledningsgruppen behandlade arkivfrågan. Vilket innehåll ska finnas i arkivet? Vad ska sparas för framtiden? Var ska detta vara placerat? Finns det möjligheter att deponera arkivet någonstans? Värmlandsarkiv?

Jan-Erik fick i uppdrag att se närmare på frågan.

13 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

14 Avslutning

Ordföranden avslutade ledningsgruppens möte.

Vid protokollet

Justerat

Jan-Erik Björk

Maud Wedin

Rautalampi 450 år eller jakten på släktgårdar - ett resereportage

Med anledning av att Solør-Värmland Finnkulturförening fick inbjudan till Rautalampis 450-årsjubileum arrangerade föreningen en Finlandsresa 8-14 juni. Arrangörer för resan var Gunnel Axelsson och Jan Myhrvold, vilka gjorde en stor insats för att få nog många med på resan.

Ett stort antal norska deltagare och några nordvärmlänningar startade resan med Torsby Buss på onsdag morgon i Torsby. Monica Styffe, vår chaufför, hälsade oss välkommen ombord. Vid terminalen i Stockholm anslöt resten av resenärerna. Vi fick med oss den sista deltagaren Anna Lindén vid stoppet i Mariehamn på Åland. Många av deltagarna är medlemmar i FINNSAM.

Vi hade fantastiskt väder på båtresan, strålande sol och bara en liten krusning på havet. Silja Serenade erbjöd oss en vacker skärgårdstur med god mat, show och dans.

Vi kom till välbehållna till Helsingfors på förmiddagen och åkte vidare mot Mikkeli. Strax söder om Mikkeli hittade vi Valkola gård och stannade en kort stund. På gården fanns en fin, välbevarad ria. Så åkte vi vidare till Juva kyrka. I denna församling tjänstgjorde Carl-Axel Gottlunds far som kyrkoherde. Gunnel Axelsson och Jan Myhrvold lade ner en krans vid Gottlunds minnessten, som en gång restes av Solør-Värmlands Finnkulturförening. Vid ankomsten till vårt hotell i Kuopio åt vi en god buffé och kvällen ägnades åt att utforska omgivningarna i staden.

På fredag (den absolut varmaste dagen på vår resa) styrde vi kosan mot Jyväskylä och vidare till bastumuseet i Muurame. Själva museet var stängt, men området var tillgängligt så vi kunde titta på alla bastur, en del var också öppna. Några bastur hade brunnit, men resterna fanns kvar och det var i sig en sevärdhet. Väl tillbaka i Jyväskylä fick vi tillbringa några timmar på egen hand. Jag och några till besökte hantverksmuseet Suomen Käsiyön Museo med många fina utställningar, särskilt folkdräkterna var fantastiska. Vi upplevde också en del av gatulivet med musik och sång.

Så styrde vi åter kosan mot Kuopio! Vi åkte mot Laukka på vår jakt efter släktgårdar och vi passerade ytterligare en Valkolagård, där tydde skyltar på att även släkterna Manninen och Lehmoinen har funnits i området. Ett kort stopp

gjordes på det vackra hembygds museet i Konnevesi, där kan man se rökstuga, ria och bastu samt många andra intressanta byggnader. En mycket fin väderkvarn drog åt sig uppmärksamheten. Eftersom Finland har ett ganska flackt landskap då innebär detta att väderkvarnar är mycket vanliga, medan vattenkvarnarna bara finns i vissa områden med mer kuperad terräng. Här fanns också ett karsikkoträd bevarat. Om du besöker Rautalampi-området så passa på att titta på detta museum. Några av oss avslutade dagen med en promenad i Kuopio och en god måltid vid hamnen.

Lördagen började med ett besök vid en gård som tillhör släkten Raatikainen. Där togs vi emot av Seppo Pentikäinen, nuvarande ägare, och deltagarna spred ut sig för att se den mycket välskötta gården, havreåkern lyste grön, en imponerande stenladugård och fina härbren kompletterade gårdsbilden.

Så kom vi då till Rautalampi där 12 av deltagarna valde att stanna under resten av dagen, medan övriga resenärer många med släktnamnet Lehmainen (ko), åkte vidare i jakten på fler släktgårdar, bland annat till Säkinmäki. De hade med sig en guide från Lehmainens släktförening, Erkki Lehmainen. Vi som valde att stanna kvar hälsades varmt välkomna av Seija Vuorimaa och Olavi Saarelainen och blev bjudna på en god lunch. Där träffade vi Maud Wedin som representerade FINNSAM.

Därefter fick vi en fantastisk guidning i samhället med omgivningar. Först åkte vi till Anna Wildrose, Pirkko Toiviainen och hennes ateljé Ruusun Galleri i Kerkonkoski, ett par mil utanför Rautalampi. Anna tog hjärtligt emot oss och uppmanade till ett dopp i sjön, handdukar trollades fram och en del av karlarna slängde sig i. (Jag passade på att hoppa i när de andra bänkat sig i trädgården.) Anna Wildrose arbetar mycket med återanvänt material, collageteknik och mycket färg. Mycket humor finns i hennes alster men även allvar och sorg. Till avslutning sjöng Anna/Pirkko en sång som hon skrivit själv och som på svenska heter "Förgätmigej". Vi kommer nog alla att minnas detta fantastiska besök hos Anna Wildrose.

Gunnel Axelsson och Jan Myhrvold flankerar Seija Vuoremaa (kultursekreterare)

Åter i Rautalampi visades vi runt i den protestantiska kyrkan och promenerade över kyrkogården till den ortodoxa kyrkan där vi fick träffa församlingens kantor. Så en promenad till Rautalampis fantastiskt fina bibliotek. Där finns en ganska stor samling av svensk litteratur om Finnskogen, fotoalbum från besök i finnskogarna i Skandinavien, kartor och mycket annat. Ett tack till Helena Rahko och Paula Sahlberg, två av våra guider/chaufförer denna dag, samt Maili Kuivalainen och Sonja Salminen som också var med.

Deltagarna från bussutflykten återvände till Rautalampi och många hann med ett besök på Peuran Museo eller att delta i mässan i Ortodoxa kyrkan. Själv hann jag som hastigast prata lite med Seija Vuorimaa, kultursekreterare i Rautalampi och en av dem som höll i programplaneringen för jubileet.

Söndagen ägnades helt åt 450-årsfirandet i Rautalampi. Flagghissning, en liten teater vid minnesmonumentet över utvandringen till Amerika, kyrkbåtsrodd, högtidsmessa i Rautalampi kyrka och festlunch i skolan. Gåvor och hälsningar framfördes till representanter för Rautalampi Kommun vid en speciell ceremoni. Maud Wedin och jag överlämnade FINNSAM:s standar och böcker som gåva.

Kända profiler i FINNSAM-sammanhang från firandet

Dessutom skedde ett högtidligt firande vid skolan. I ett stort tält fanns plats för flera hundra gäster och från scenen kunde vi höra en barnkör, tal och gratulationer från gästerna, musik och sång. Torsby Kommun representerades av kommunalrådet Håkan Laack och gratulationer framfördes också av Solör-Värmlands Finnkulturförenings båda Gunnel Axelsson och Jan Myhrvold, som överlämnade en blomsteruppsats från norska Finnskogen, tillverkad av torkade växter i form av ett hjärta.

På Peuran Museo visades en jubileumsutställning "Rautalampi 450 år". Museet har utställningar om finsk tradition i flera plan och utomhus finns bodar och en fin rökstuga.

Sista dagen på finsk mark hann vi besöka Laukka och titta efter fler släktgårdar, denna gång var vi fram till byn Valkola. Sista stoppet var anläggningen Talowilla, ett nytt turistmål med världens största bastu, plats för 150 badare samtidigt. Där fick vi träffa Kaarina Asikainen som tolkade till svenska det guiden hade att berätta. Kaffet smakade gott innan vi i snabb fart åkte vidare mot Helsinki och färjan. Vi gick ombord på färjan och ännu en tur över ett stilla hav.

Vid resan till Rautalampi 1961 var Pål Furuberg (då 11 år) och hans bror de yngsta deltagarna, nu fick Pål sällskap av sin brorson Kåre Mattias som också är 11 år. Kåre Mattias hade fått ledigt från skolan för att kunna följa med, men han skulle dokumentera resan som en skoluppgift och berätta för klassen när han kom tillbaka. Anteckningsboken användes flitigt och vi såg honom ofta sitta på marken och skriva medan farbror Pål pratade med de andra deltagarna.

Ännu en härlig Finlandsresa, med strålande sommarväder, var till ända och vi skiljdes i Torsby med förhoppningar om att mötas i olika Finnskogssammanhang under sommaren. Tack alla trevliga medresenärer och ett jättetack till Monika, vår fantastiska chaufför, som lotsade oss runt på småvägar och i storstäder med lika glatt humör. Ett stort och varmt tack till Gunnel Axelsson och Jan Myhrvold för att de ordnade denna resa.

Inga-Greta Lindblom

Finnskogen Natur- och kulturpark, vad kan det vara?

Just nu pågår en förstudie som ska undersöka möjligheten att bilda **Finnskogen Natur- och kulturpark**. Idén är hämtad från liknande parker i Europa och Norge, med det är än så länge ett ganska okänt begrepp i Sverige. Här följer en kort beskrivning av vad parken kan innebära.

I en natur- och kulturpark bestämmer sig de aktörer som finns inom parkens geografiska område, för att arbeta tillsammans. Det kallas för en **samarbetsplattform**. Man skriver långsiktiga avtal med parken, som fungerar som ett slags paraplyorganisation. Ordet park kanske kan ge associationer till "nationalpark", "naturreservat" och liknande, men det är viktigt att veta att Natur- och kulturparker inte handlar om naturskydd. Det finns inga restriktioner för fastighets- och markägare. Man kan säga att parken är ett verktyg för att stärka ett område genom samarbete. Parken kommer inte att ha något "staket".

Förstudie hösten 2011

Den norska regeringen har satsat många miljoner för att utveckla nya parker i Norge, förutom de fyra som redan finns, och man ser Finnskogen som ett mycket spännande och intressant område. Det är ett extra plus att parken i så fall även skulle omfatta den värmländska sidan av Finnskogen. I den förstudie som nu pågår, har Torsby kommun bidragit med pengar tillsammans med finnskogskommuner på norsk sida; Grue, Åsnes, Kongsvinger, liksom ARKO, Glåmdal Regionråd och Solørfondet.

Projektledare för förstudien är **Kristian Bjørnstad**, från Trysil, som i flera år har arbetat med en park som finns på norska västlandet, i Aurland. Kristian ingår också i det norska nationella sekretariatet för alla parker. Till sin hjälp på svensk sida har han Suzanne Palmquist, Stöllet och Gunnel Axelsson, Röjdåfors som arbetar på timmar under hösten 2011. Deras uppgift är i första hand att vara Kristians länk till svenska föreningar, företag, myndigheter och andra som kan tänkas vara intresserade av att veta mer om detta projekt.

Ledord för en Natur- och kulturpark:

- Långsiktigt samarbete (10-åriga samarbetsavtal)
- Regional utveckling/landsbygdsutveckling
- Nerifrån och upp. Engagemanget nerifrån är nyckeln till framgång

Två goda exempel: Nærøyfjorden Verdsarvpark og Valdres Natur- og kulturpark

Nærøyfjorden i Aurland har status som världsarv, men det betydde inte så mycket för lokalsamhället så det behövdes göras några viktiga insatser. Många kryssningsfartyg passerar genom området, men så mycket mer fick inte samhället ut av den stora turistströmmen. I tillägg fick lokalsamhället ett krav på naturskydd från Oslo. Till sist fick invånarna nog och sa att "Vi vill inte vara statister i vårt eget landskap". Nu har man gått samman och bildat en park som har skrivit avtal med flera aktörer. Numera finns det byguider i stavkyrkan och flera andra aktiviteter har tillkommit med stöd från parken, eller vad sägs om en hisnande traktorsafari?

En annan park som lyckats är **Valdres** i Oppland fylke i Norge. Där har sex små kommuner gått ihop och bildat Valdres Natur- och kulturpark. Området lever till största delen på lantbruk och vinterturism och på flera ställen finns det fler stugor/bäddar än fasta invånare. Arbetet började för 10 år sedan. I början gick staten in med ett antal miljoner till verksamheten och pengarna kom alla som hade skrivit samarbetsavtal med parken till del. Det kan alltså vara ett sätt för små föreningar att få stöd. Parkens administration ska vara liten, pengarna ska gå till dem som ingår i samarbetet. Idag har det nationella stödet till Valdres minskat, därför att man drar in motsvarande belopp själva. Genom detta breda samarbete, kan man lätt sätta fokus på vad som behövs, vilka som kan göra det och när, samt vad det kostar. Varje företag, förening och aktör jobbar som "vanligt" med den egna verksamheten, men det finns även en gemensam logo för parken, ett gemensamt informationsmaterial osv. som stärker regionen och ger mervärde i marknadsföringen.

Gemensamt för alla parker är att samtliga som skrivit avtal ingår i det årliga parkmötet. Parkmötet är parkens beslutande organ och där arbetas

handlingsplaner, budget och verksamhetsberättelser fram. Alla parker ingår också i föreningen Norske Parker som bland annat ordnar årliga möten. I november 2011 hålls detta möte på Finnskogtoppen i Grue och det blir alltså ett extra fokus på Finnskogen i år.

Exempel på faktorer som tillsammans utgör en Natur- och kulturpark

Syfte med Finnskogen Natur- och kulturpark

Det är inte parken i sig som är målet, utan målet är att utveckla Finnskogen, där parken kan vara ett medel, eller ett verktyg för utvecklingsarbetet.

Har då redan etablerade parker i Europa bidragit till regional utveckling? Ja, på flera håll har de faktiskt det. I Schweiz finns ett antal parker, i områden som liknar vårt; stora skogsområden, glest befolkade, stor avflyttning och få arbetstillfällen. I några av de nya parkerna har man skapat flera hundra nya erbjudanden för besökare, vilket skapat arbetstillfällen som i flera fall inneburit att ungdomar valt att stanna kvar därför att de kan få jobb.

Den modell från europeiska parker som vi har valt att arbeta efter, är hämtad från just Schweiz och Frankrike, som båda har perspektivet nedifrån och upp, regional utveckling och samarbete på lång sikt som arbetsmodell. I Tyskland och Österrike är parkerna mer inriktade på naturskydd.

Inga beslut om en Finnskogen Natur- och kulturpark är ännu tagna. Det återstår mycket arbete, på lokal nivå liksom på läns- och riksnivå. Förstudien kommer att förankra idén bland kommuner, föreningar, näringsliv och andra aktörer. När förstudien avslutas har vi förhoppningsvis svaret på frågan: kan detta vara något för oss? Ska vi gå vidare och bilda en park?

Den här formen av samarbetsplattform är ännu ganska okänd i Sverige, konstigt nog, därför är förankringsarbetet på politisk nivå mycket viktig här. I Norge har regeringen nyligen avsatt 10 miljoner NOK för utveckling av nya parker. Finnskogen Natur- och kulturpark kan få del av de pengarna, men det kommer givetvis att krävas en insats även från svenska finansiärer. I Norge har man av tradition fokus på fjord och fjäll, men här finns chansen att sätta skog och skogsområden i främsta rummet. Finnskogen Natur- och kulturpark är intressant ur ett nordiskt perspektiv, den skogsfinnska kulturen med sina rötter i Finland, våra barrskogar som bildar ett band från öst till väst och inte minst den "gränslösa" Finnskogen i Värmland och Hedmark, där människor alltid har rört

sig fram och tillbaka, samarbetat och bildat familj. Om beslutet blir att gå vidare efter förstudien, kan Finnskogen Natur- och kulturpark bli ett banbrytande pilotprojekt!

Styrgrupp och arbetsgrupp

Representanter för Grue, Torsby, Kongsvinger och Åsnes kommuner utgör förstudiens styrgrupp.

I arbetsgruppen ingår Kristian Bjørnstad, Dag Raaberg, Suzanne Palmquist, Gunnel Axelsson och Monica Björklund.

Förstudien avslutas i december 2011. För närvarande diskuteras om förstudien ska förlängas under ett par månader vintern 2012, för att fortsätta förankringsarbetet på politisk nivå, men inga beslut är ännu tagna.

Kontakt

Kristian Bjørnstad, e-post: kristian@naturverkstad.no, Telefon: +47 45 48 95 14

Gunnel Axelsson, e-post: gunnel.axelsson@bredband.net, Telefon: +46 706492540

Suzanne Palmquist, e-post: suz.palmquist@telia.com, Telefon: +46 70-578 60 55

Hemsida: <http://finnskogen.wordpress.com/>

Gunnel Axelsson vid pennan

Sammanträde med ledningsgruppen för FINNSAM den 9 september 2011

Närvarande:

Gunnel Axelsson, Jan-Erik Björk, Tor Eriksson, Lena Gribing, Inga-Greta Lindblom, Jan Myhrvold, Kjell Nordqvist, Kenneth Norrgrann, Niclas Persson, Barbro Sandler Hult, Steinar Vermundsdammen, Maud Wedin och Maths Östberg.

Plats: Rattsjöberg stugby

1) Val av mötesordförande

Till ordförande för mötet utsågs Maud Wedin. Hon öppnade mötet.

2) Val av mötessekreterare

Till sekreterare för mötet utsågs Jan-Erik Björk.

3) Finnskogstinget

Detta är ett årligen återkommande tillfälle för företag, föreningar med flera som vill utveckla varumärket Finnskogarna. Årets ting arrangeras i Torsby den 5-6 oktober. På programmet står bl.a. att följa upp och vidareutveckla de handlingsplaner som togs i Fredriksberg. FINNSAM deltar i aktiviteterna.

4) Ekonomisk rapport mm

Kassören Gunnel Axelsson lämnade en ekonomisk rapport. Av den framgick att drygt 22 000 kr har inlutit i medlemsavgifter. Kostnaderna kan uppskattas till ca 3 700 kr. De gäller utskick av FINNSAM-information mm.

I övrigt konstaterade kassören att vårens konferens i Grythyttan-Hällefors hade gått med en förlust på 5 196 kr. Enligt Jan-Erik berodde överdraget till större delen på att beställningen av middagen på lördagskvällen blev vidlyftigare och uppgick till en större kostnad än planerat. FINNSAM-medel kommer att täcka förlusten. Men denna kostnadstäckning är att se som en engångsföreteelse. En lärdom som kan dras är att den ekonomiska styrningen och kontrollen av respektive konferens ska ligga på en särskild person. Beställningar och uppdrag kan utföras av andra, men återrapportering måste ske till den ekonomiskt ansvarige. Gunnel står också till förfogande om hjälp önskas med konferensbudget.

Gunnel tog upp arbetsinsatsen för kassören, som hon menade var ansträngd. Gruppen beslutade att avlasta Gunnel med vissa arbetsuppgifter:

- medlems- och adressregister skulle skötas av Jan Myhrvold
- e-postutskick av FINNSAM-information skulle tas om hand av redaktören

Slutligen framhöll Gunnel behov av att reda ut och fastställa vissa ekonomiska rutiner. Gruppen beslutade att behandla dessa vid nästa ledningsgrupp.

5) Vinterkonferens 2011/2012

Efter viss diskussion enades gruppen om att arbeta efter följande prioritetsordning:

- A) Konferens i Stockholm/Nordiska Museet (NM). Ämnena för konferensen skulle kunna vara dess arkiv eller föremålssamling. Tord Eriksson med flera har länge försökt att få kontakt med Nordiska museet. Men det har visat sig vara svårt med hänsyn till deras uttalade ointresse. Ledningsgruppen genom Gunnel föreslog att arbetsgruppen tar kontakt med Kersti Berggren vid Torsby Finnkulturcentrum, vilken verkar ha bra kontakt med NM. Beslutades att arbeta vidare med detta alternativ.
- B) Konferens i Karlskoga. Programmet skulle då kunna omfatta en serie föreläsningar om den hertigens kolonisationspolitik, bosättningar i Karlskoga etc. Jan-Erik tar kontakt med Bror Andersson i frågan.
- C) Konferens i Uppsala. Där finns bl.a. en intressant handskriftssamling vid Carolina Rediviva; den Sandbergska. Möjligheter finns att bjuda in den finske forskaren Juha Ruohonen som undersöker likholmar.

6) Vårkonferens 2012

Olika alternativ diskuterades redan vid konferensen i Sävsjön i våras. Där framkom att medlemsmötet ställde sig bakom en konferens i Sandviken med omnejd. Där firas jubileum detta år. Utflyktsmål finns bl.a. i Ovansjö socken. Det kan också bli aktuellt med föredrag om Gästrikerior mm. Ansvariga blir Maud Wedin, Kjell Nordqvist och Maths Östberg. Konferensen kommer att hållas i slutet av maj, preliminärt den 25-27 maj.

7) Höstkonferens 2012

Örträsk har tidigare varit på förslag. Men med hänsyn till att man där hade menat att det var för tidigt, ansåg ledningsgruppen, att detta alternativ kunde

skjutas på framtiden, kanske till hösten 2013. Efter diskussion enades ledningsgruppen om att nästa konferens skulle kunna arrangeras i Grangärde med omnejd. Därmed skulle Bergslagsgruppens representanter bli ansvariga för arrangemanget och bilda arbetsgrupp: Kenneth Norrgrann och Tor Eriksson. Jan-Erik anmälde sitt intresse att hjälpa till. Andra intresserade personer kan anmäla sig arbetsgruppen.

8 Vårkonferens 2013

Maud hade fått många förfrågningar från intresserade aktörer:

- Norge. Åsnes finnskog. Steinar Vermundsdammen informerade om en idé där man bygger konferensen kring ett tema om kolmilor.
- Örträsk. Anette Norberg har framfört att man kan anordna en konferens i början av juni 2013.
- Bingsjö. Stig Welinder har frågat om man kan förlägga en konferens till Bingsjö i samband med deras 400-årsjubileum. Konferensen skulle då hamna mitt i juli. Ingen bra tid för FINNSAM-konferens. Men FINNSAM bör ändå kunna medverka i arrangemanget.
- Nya Sverige. Där firas jubileum detta år. Man planerar för firande av olika slag. Ett antal unga forskare i Lund har visat intresse för att FINNSAM deltar i en konferens under året. Det är tänkbart att konferensen kan hållas i en högskola med uppkoppling via videolänk till USA.

Ledningsgruppen konstaterade att Norge sedan länge har stått i tur för en konferens. Och beslutade därför att vårkonferensen skulle arrangeras i Åsnes finnskog, preliminärt under tiden 7-9 juni.

9) Höstkonferens 2013

Ett alternativ kan vara Järvsö. Ett annat Örträsk, se punkt 7 ovan. Inga andra förslag fanns i nuläget.

10) Rollup

Jan-Erik aktualiserade den gamla frågan om roll-up. Behov, utformning mm av en sådan hade diskuterats för några år sedan, men inte kommit längre. Jan-Erik lovade att skicka uppgifter, inkomna förslag etc. till ledningsgruppen.

11) Läget vid Torsby Finnkulturcentrum (TFC)

Inga-Greta lämnade redan vid vårens konferens i Grythyttan-Hällefors/Sävsjön en utförlig rapport. Hon nämnde att diskussioner pågår om alternativ lokalisering av museets samlingar etc. En ort som nämnts i sammanhanget är Lekvattnet. Där finns en mycket intresserad hembygdsförening som gärna ser en sådan flyttning. Några beslut är dock inte fattade.

Ledningsgruppen uttalade en stor oro för framtiden beträffande TFC.

12) Finnskogsmuseets framtidsplaner

Maths lämnade en rapport om dessa planer. Finnskogsmuseet i Skräddrabo har i ett första steg fått ekonomiskt bidrag eller idéstöd för att se över sina verksamhetsformer. Man hade därför gjort studiebesök vid Mattila, Torsby Finnkulturcentrum och i Svullrya under augusti månad. Meningen är sedan att göra en ansökan om ytterligare bidrag för ett riktat projekt rörande tre områden: utställning, fastighet och forskning.

13 Övriga frågor

Maud tog också upp att Sveriges Radio/TV (SVT) har planer på att arbeta fram en dokumentär. Herman Lindqvist skulle medverka. Kan FINNSAM bidra med expertmedverkan, intervjuer etc? Flera var positiva till detta, bl.a. Gunnel Axelsson.

14 Avslutning

Ordföranden avslutade ledningsgruppens möte.

Vid protokollet

Justerat

Jan-Erik Björk

Maud Wedin

Konsekvens efter konferens!

En konferens i FINNSAM:s tecken innebär jobb, positiv energi, glada skratt, nya kunskaper och många nya trevliga bekantskaper. Jag och Niclas vill tacka alla som kom och gjorde höstkonferensen i Rattsjöberg så trevlig och innehållsrik. De fynd som gjordes vid Gylla, tagelrepen och de andra sakerna ligger i mitt vedskjul i vinter och kommer att tas till Vitsands Hembygdsgård till sommaren.

Inga-Greta iförd sina leriga byxor och stövlar.

När alla hade sagt hej då och vänt kosan hemåt, ville jag visa Gunilla Sundblad på en ruin som konferensdeltagarna tyvärr inte hann titta på. Vi tog bilen upp till utsiktsplatsen och gick sedan förbi Helenas hus (bygget bredvid Häkkinens magasin) och skulle gå över åkern bakom huset och fram till skogen. Ett par tre kliv och där satt jag fast i lera/matjord! Mina stövlar var fulla med jord och satt ordentligt nedsjunkna i marken, det var omöjligt att vända sig om och gå tillbaka trots att Gunilla erbjöd sig att dra upp mig. Det blev till att "krypa" tillbaka! Men

vad gör man inte för FINNSAM så vi fortsatte gå, jag först med lera upp över knäna och Gunilla kom skrattande efter. (Efteråt kollade jag med ägarna som berättade om jordvärmeanläggning på åkern!). Vi gick ändå ner till ugnsrainen och den nedrasade byggnaden som ägarna sa hade varit en smedja. Byggnaden har haft två "rum" och en stor nedrasad stenhög ligger i ena rummet och rösugnen ligger i den andra delen. Denna lämning bör nog undersökas lite närmare av de som är experter på byggnader.

Trevlig helg och God fortsättning

Vänliga hälsningar *Inga-Greta Lindblom*

Sammanträde med ledningsgruppen för FINNSAM den 5 december 2011

Närvarande:

Gunnel Axelsson, Jan-Erik Björk, Tor Eriksson, Lena Gribing, Inga-Greta Lindblom, Christina Norlander, Niclas Persson, Mary Tangen och Maud Wedin. Del av sammanträdet deltog Tord Eriksson.

Plats: Skype telefonsammanträde

1) Val av mötesordförande

Till ordförande för mötet utsågs Maud Wedin. Hon öppnade mötet.

2) Val av mötessekreterare

Till sekreterare för mötet utsågs Jan-Erik Björk.

3) Arbetskraftsresurs till FINNSAM

FINNSAM har fått möjlighet att disponera Christina Norlander som en arbetskraftsresurs fr.o.m 65 december, via ett arbetsmarknadsprogram. Insatsen ska inledningsvis sträcka sig under 6 månader.

Gruppen diskuterade Christinas arbetsuppgifter. Vi fann att bl.a. följande uppgifter skulle kunna vara lämpliga: medlemsregister, medlemsvärvning, arkiv, historik, hemsida och hemsidesmaterial samt rollup.

4) Ekonomisk rapport mm

Kassören Gunnel Axelsson lämnade en ekonomisk rapport. Av den framgick att 31 770 kr finns på postgirot. Höstkonferensen i Vitsand gick med överskott. Denna skulle användas för att balansera underskottet vid vårkonferensen i Sävsjön. Uppstyrningen av det norska kontot är på gång med blanketter, elektronisk tillgång etc. Något svar har inte inkommit betr. FINNSAM: s möjlighet att slippa deklarationen. I övrigt nämnde Gunnel att medlemsavgifterna för 2012 börjar komma in.

Gunnel var nöjd med den avlastning hon fick efter beslutet vid föregående sammanträde.

5) Vinterkonferens 2011/2012

De tidigare alternativen behandlades:

- D) Konferens i Stockholm/Nordiska Museet (NM). Tord Eriksson hade tyvärr inga nyheter från NM. Gunnel lovade att påminna Kersti Berggren vid TFC att ta kontakt med NM. Beslutades att Maud och Tord arbetar vidare i syfte att få tillstånd en konferens nästa vinter vid NM. Skulle det inte bära frukt blir vi nog tvungna att ge upp NM tills vidare.
- E) Konferens i Karlskoga. Jan-Erik har haft kontakt med Bror Andersson i frågan. De menar att det kan finnas förutsättningar för en konferens på sikt, tidigast 2013/2014. Idéutkast/tema: Hertig Karls kolonisationspolitik, skogsfinsk kolonisation i Karlskoga mm och eventuellt andra ämnen i anknytning till detta.
- F) Konferens i Uppsala.

I dagsläget ser det ut som om vinterkonferensen i början av 2012 måste ställas in, eftersom det även för en Karlskoga- eller Uppsalakonferens blir för kort framförhållning. Gunnel ska dock höra sig för hos Kersti en gång till för att undersöka om hon haft någon framgång i samtalen med NM.

6) Vårkonferens 2012 i Ovansjö

Gruppen har tidigare beslutat om konferens i Ovansjö med omnejd. Den skulle hållas under tiden 25-27 maj. Maud redogjorde kortfattat för det preliminära programmet.

Temat kommer att omfatta skogsfinsk kolonisation i området och den vidare migrationen därifrån till övriga finnskogsområden, Högbo bruk, bussutflykt till finnbosättningar, rapporter från projekt etc. Hon väntar på slutliga besked om sponsring mm. Deltagarna inkvarteras i Västerbergs Folkhögskola.

Utförlig information om konferensen lämnas i kommande FINNSAM-info; det sista bladet för året.

7) Höstkonferens 2012 i Grangärde

Gruppen har tidigare fattat beslut om konferens i Grangärde. Den kommer att arrangeras under tiden 31/8 – 2/9. Tor lämnade en kortfattad rapport om det preliminära programmet.

Temat blir Dan Andersson, finnmarkens särskilde besjungare. Deltagarna kommer att besöka platser av betydelse för Dan Andersson samt Skattlösberg med omgivning, Rikkenstorp med flera platser. Vidare blir det föreläsningar om skogsfinsk kolonisation och migration, Förläggning blir på Säfsen Resort i Fredriksberg. Man har också på gång ett flertal sponsorer. Ludvika kommun kommer att uppvaktas av Lars-Olof Herou.

8 Vårkonferens 2013

Gruppen har tidigare diskuterat ett antal olika alternativ. Under höstmötet i Vitsand förordades att Åsnes Finnskog i Norge blir värdar för vårkonferensen 2013.

Möjligen blir höstkonferensen 2013 i Örträsk, men ledningsgruppen jobbar vidare på detta förslag tillsammans med lokala aktörer.

Under 2013 blir det dessutom jubiléer samt aktiviteter bl.a. i

- Bingsjö
- Nya Sverige

FINNSAM kommer att medverka, men på vilket sätt är ännu inte bestämt. Frågan skjuts upp till kommande ledningsmöten.

9) FINNSAM:s jubileum 2012/2013

Planeringen har inte kommit igång på allvar ännu. Många lösa trådar finns som behöver kopplas ihop; former, innehåll, tidpunkt mm. Det är viktigt att vi får fram rätt tillkomstår. Christina Norlander fick i uppdrag att kolla upp detta.

10) Rollup

Den gamla frågan om roll-up togs upp. Jan-Erik hade skickat ett underlag till ledningsgruppen med förslag och synpunkter från olika håll. Vi fann att det var oerhört viktigt med form och innehåll. Christina Norlander fick i uppdrag att utarbeta ett förslag som skulle skickas till Maud och Jan-Erik för samråd. Därefter går förslaget till ledningsgruppen i övrigt.

11) Läget vid Torsby Finnkulturcentrum (TFC)

Gunnel redogjorde för en träff med olika personer inom ramen för projektet Kultur- och Naturpark. Niclas informerade om ett seminarium i Karlstad.

Den framtida inriktningen vid TFC verkar i större utsträckning bli landskapsvård, landskapsforskning etc. Gruppen menade att FINNSAM kraftfullt bör verka för det fortsatta behovet av arkiv- och bevarandefunktionen vid museet. Enligt Gunnel är man i Lekvattnet fortfarande intresserade av att ta över verksamheten från TFC. Torsby kommun är dock tills vidare avvaktande.

12) Finnskogsmuseets framtidsplaner

Maud lämnade en rapport om framtiden för Finnskogsmuseet i Skräddrabo. I höstas skickades en ansökan om upprustning av själva byggnaden till länsstyrelsen. Ytterligare en ansökan kommer att ges in i januari till projektet Leader Hälsingland. Den gäller bidrag för ny fräsch utställning, forskarrum, iordningställande av bibliotek, dator och utrustning.

13 Övriga frågor

Maud nämnde att Marja-Liisa Keinänen och hon hade fått stipendium för vistelse och forskning i Helsingfors. Maud hade då haft kontakt med Årpåd Sailo som tagit initiativ till en endagskonferens på Hanaholmen den 5 maj 2012. Konferensen ska handla om byggnadsvård, kulturturism etc. Målgruppen är bl.a lärare, men även andra som kan sprida information om vad som erbjuds på de skandinaviska finnskogarna i form av upplevelsepaket, besöksgårdar, muséer m.m.

14 Avslutning

Ordföranden avslutade ledningsgruppens möte.

Vid protokollet

Justerat

Jan-Erik Björk

Maud Wedin

OBS

OBS

OBS

FINNSAM:s vinterkonferens är inställd. Arbetsgruppen har tagit flera kontakter med Nordiska Museet, men inte lyckats komma så långt som till ett arrangemang. Avsikten är dock att på sikt få en konferens till stånd.

FINNSAMs vårkonferens 2012 i Ovansjö socken med omnejd

Tid: Fredag-söndag 25-27 maj 2012

Plats: Västerbergs Folkhögskola

Preliminärt program (ev ändringar meddelas i FINNSAM-info nr 1/1012)

Fredag 25 maj

- 11.00 Samling vid Västerbergs Folkhögskola, inkvartering
- 12.00 Lunch
- 13.00 Utflykt med egna bilar till Säveränge och rundvandring och ev. guidning i Högbo Bruk
Fika
- 16.00 Maud Wedin: Föredrag om finnbosättningarna i Ovansjö socken med omnejd
- 18.00 Middag
- 19.00 Föredrag om gästrikerian
- 20.00 Trevlig samvaro

Lördag 26 maj

- 08.00 Frukost
- 09.00 Heldagsutflykt med buss: Grundsjön - Ovansjö hembygdsgård med bl.a vinkelböjt spånandsfäste (+ lunch) – Gäddtjärnen - Föttersberg – Huvudberg – Vikåsen- ev en tur till finnbosättningarna i Torsåkers socken
- 18.00 Middag
- 20.00 Trevlig samvaro

Söndag 27 maj

- 08.00 Frukost

- 09.00 Maud Wedin: Skogsfinsk migration från Finland till Gästrikland och Norrland samt Jan-Erik Björk, Jan Myhrvold, Lars-Olof Herou: kolonisationen vidare till Bergslagen, Värmland och Norge
- 10.30 Kaffe
- 11.00 finnskogarna.com rapport
- 11.30 FINNSAM-möte
- 12.30 ca Lunch
- 13.30 Ev överkurs

Prel. pris i flerbäddsrum: 1 200 kr/pers. inkl. kost och logi

Mer och detaljerad information kommer i FINNSAM-info nr 1/2012 samt på hemsidan www.finnsam.org

För ytterligare information kontakta
Maud Wedin
maud@finnbygden.se

Höstkonferens i Grangärde 2012

I det fagra Västerbergslagen äger FINNSAM:s höstkonferens rum 2012. Redan i månadsskiftet augusti/september bjuder Grangärde och Säfsnäs Finnmarker in oss till en 3-dagars konferens. Temat är Dan Andersson, finnmarkens spelman. Den skogsfinska kolonisationen av området med vidare flyttning mot Värmland kommer att presenteras.

Vi bor på Säfsen Resort i Fredriksberg, där vi även intar alla måltider. Här hålls även föreläsningar kring den finska bosättningshistorien i området. Utfärder står också på programmet. En byvandring görs i Skattlösberg, där vi bl.a. besöker Finngammelgården med sina gamla byggnader. Vandrigen går här även till Luossastugan, där deras sommarvärd hälsar oss välkomna med Dan Anderssons visor.

Överstycket till dörren på Hobergsboden. Lagg särskilt märke till stavningen av april. Det ska en finne till det "konststycket"

Mera information samt inbjudan kommer under våren 2013.

Tor Eriksson